

FINANSAL OLMAYAN BELİRLİ İŞ VE MESLEKLERE (FOBİM) YÖNELİK TERÖRİZMİN FİNANSMANIYLA MÜCADELE REHBERİ

İÇİNDEKİLER

1) GİRİŞ	4
A) AMAÇ	4
B) METODOLOJİ	5
2) TERÖRİZMİN FİNANSMANI SUÇU VE ÜLKEMİZDEKİ TERÖRİZMİN FİNANSMANI RİSKİ	6
A) ÜLKEMİZDEKİ TERÖRİZMİN FİNANSMANI RİSKİ	6
a) Genel Bilgiler	6
b) Ülkemiz İçin Tehdit Oluşturan Terör Örgütleri, Finans Kaynakları ve Finansman Yöntemleri	6
B) TERÖRİZMİN FİNANSMANI SUÇU	13
a) Uluslararası Düzenlemelerde Terörizmin Finansmanı Suçu	13
b) Ulusal Mevzuatımızda Terörizmin Finansmanı Suçu	14
3) FOBİM'LER VE TERÖRİZMİN FİNANSMANI KAPSAMINDAKİ YÜKÜMLÜLÜKLERİ	16
A) 5549 SAYILI SUÇ GELİRLERİNİN AKLANMASININ ÖNLENMESİ HAKKINDA KANUN VE İLGİLİ MEVZUAT KAPSAMINDA FOBİM'LERİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ	16
a) Yükümlü	16
b) Yükümlülükler	17
c) Yükümlülük Denetimi Faaliyetleri	19
d) Yükümlülük İhlallerine İlişkin Yaptırımlar	20
B) 6415 SAYILI TERÖRİZMİN FİNANSMANININ ÖNLENMESİ HAKKINDA KANUN VE İLGİLİ MEVZUAT KAPSAMINDA FOBİM'LERİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ	21
4) TERÖRİZMİN FİNANSMANI İLE MÜCADELEDE FOBİM'LERİN DİKKAT ETMELERİ GEREKEN HUSUSLAR VE ÖRNEK VAKALAR	23
A) RİSKLERE İLİŞKİN ULUSAL VE ULUSLARARASI MEVZUATTA YER VERİLEN GENEL GÖSTERGELER VE ŞÜPHELİ İŞLEM TİPLERİ	23
a) Risk Sınıflandırması	23
b) Terörizmin Finansmanı Kapsamında FOBİM'lere Yönelik Şüpheli İşlem Tipleri ...	24
B) VAKA ÖRNEKLERİ	25
5) SONUÇ	27

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

ATM: Automatic Teller Machine - Bankamatik

BAŐKANLIK: Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı

BİK: Bankacılık İŞlem Kayıtları

BM: Birleşmiş Milletler

BMGK: Birleşmiş Milletler G¼venlik Konseyi

BÖG: BirleŐik Özg¼rl¼k G¼c¼

CDD: Customer Due Diligence - M¼Őteri Durum Tespiti

CMK: Ceza Muhakemesi Kanunu

DEAŞ: Devlet'¼l Irak ve'ŐŐ Şam - Irak-Şam İŐlam Devleti

DHKP-C: Devrimci Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi

DKP: Devrimci Kom¼narlar Partisi

EFT: Elektronik Fon Transferi

EGM: Emniyet Genel M¼d¼rl¼đ¼

EGMONT: Egmont Group of Financial Intelligence Units

EUR: Euro

FATF: Financial Action Task Force - Mali Eylem G¼rev G¼c¼

FETÖ: Fetullahçı Terör Örg¼t¼

FIU: Financial Intelligence Unit - Mali İŐstihbarat Birimi

FOBİM: Finansal Olmayan Belirli İŐ ve Meslekler

HKO: Halk Kurtuluş Ordusu

IMF: International Monetary Fund - Uluslararası Para Fonu

İPC: İdari Para Cezası

KCK: Koma Civakên Kurdistanê - K¼rdistan Topluluklar Birliği

MASAK: Mali Suçları Araştırma Kurulu

MKP: Maoist Komünist Parti

ML: Marksist Leninist

MLKP: Marksist Leninist Komünist Parti

MLSPB: Marksist-Leninist Silahlı Propaganda Birliği

OECD: Organisation for Economic Co-operation and Development - Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü

PKK: Partiya Karkerên Kurdistanê - Kürdistan İşçi Partisi

PDY: Paralel Devlet Yapılanması

PYD: Partiya Yekîtiya Demokrat - Demokratik Birlik Partisi

ŞİB: Şüpheli İşlem Bildirimi

TCK: Türk Ceza Kanunu

Tedbirler Yönetmeliği: Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik

TF: Terörizmin Finansmanı

TİKKO: Türkiye İşçi Köylü Kurtuluş Ordusu

TKP: Türkiye Komünist Partisi

TL: Türk Lirası

USD: United States Dollar - Amerikan Doları

UYAP: Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi

Uyum Yönetmeliği: Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine İlişkin Yükümlülöklere Uyum Programı Hakkında Yönetmelik

YPG: Yekîneyên Parastina Gel - Halk Koruma Birlikleri

1) GİRİŞ

A) AMAÇ

Teröristlerin ve terör örgütlerinin temel amacı gelir elde etmek olmasa da faaliyetlerini finanse edebilmeleri için mali desteğe ihtiyaç duymaktadırlar. Bu nedenle, terör örgütleri mali kaynak bulmak ve terör faaliyetlerini gerçekleştirmek amacıyla bu fonları ihtiyaç duyan kişilere aktarma çabası içerisindeyler.

Teröristler ve terör örgütleri, faaliyetlerinin finansmanında kullanılan fonların gerçek sahiplerinin kimliğinin gizlenmesi veya yasa uygulama birimleri ile yükümlülerin dikkatini çekmemesi için yasadışı yollardan elde edilen gelirlerin kaynağını gizlemek amacıyla suç gelirlerinin aklanmasında kullanılanlara benzer yöntemler kullanmaktadır. Böylece bir taraftan terör eylemlerinde kullanılan fonların gizliliği sağlanmakta, diğer taraftan terörizmin finansmanı (TF) için ayrılan fonlara el konulması veya bu fonların müsaderesinin önüne geçilmeye çalışılmaktadır. Ancak terörizmin finansmanı için yapılan mali işlemlerin çoğunlukla küçük tutarlarda olması ve daha önemlisi elde edilen fonların yasal yollardan da elde ediliyor olması, bu fonların takip ve tespitini, aklamaya suçunun takip ve tespitine göre daha zor hale getirmektedir.

Terör örgütlerini diğer suç örgütlerinden ayıran temel özellik, güttükleri amaçta kendini göstermektedir. Terör örgütlerinin nihai amacı geleneksel suç örgütlerinden farklı olarak gelir elde etmek değil, elde ettikleri gelirle ideolojilerini gerçekleştirmek ve faaliyetlerinin devamını sağlamaktır. Bu bağlamda, terörizm sadece yasadışı kaynaklardan elde edilen fonlarla değil, aynı zamanda yasal yollardan elde edilen kaynaklarla da finanse edilebilmektedir.

Fonların yasal yollardan elde edildiği durumda aklanmasına ihtiyaç duyulmamakla birlikte, terör örgütleri yine de yasal finans kaynaklarını ve bağlantılarını gizleme ihtiyacı duymaktadırlar. Bu ihtiyaç, terör örgütlerinin yetkili birimlerin dikkatini çekmeden fonları toplamak ve kullanmak için aklamaya benzer yöntemler bulmalarını gerekli kılmaktadır.

Hangi yoldan elde edilmiş olursa olsun işleme konu olan fonların ve diğer varlıkların teröristler ve terör örgütleri ile ilgili olup olmadığına dikkat edilmeksizin iş ilişkisi kurulması ve işlem tesis edilmesi ilgili mali kuruluşa önemli derecede itibari, fonksiyonel ve yasal risk getirecektir. Bu riskler; teröristlerin ve bunlarla bağlantılı kişi ve kuruluşların, ilgili mali kuruluşun denetim ve izleme prosedürünün eksikliğinden, kontrol dışı alanlardan ve görevli personelin ihmal veya kusurlu davranışlarından faydalanması suretiyle artabilmektedir.

Yükümlülerin terörizmin finansmanında suistimal edilmemeleri ve risklerle karşılaşmalarını için aklamaya önlenmesine yönelik tedbirlerin yanı sıra terörizmin finansmanının önlenmesine yönelik de risk temelli yaklaşımlar ihdas etmeleri ve uygulamaları gerekmektedir.

Bu rehber FOBİM'lere yönelik olarak terörizmin finansmanı ile mücadelede kılavuz olması adına hazırlanmış olup, terörizmin finansmanı bakımından risklerinin, alınması gereken önlemlerin, yerine getirilmesi gereken yükümlülüklerin, dikkat edilmesi gereken hususların neler olduğunu ortaya koymayı; böylece bu konudaki farkındalıklarını artırmayı ve bilgi seviyesini yükseltmeyi amaçlamaktadır.

Bu sebeple rehber, uluslararası ve ulusal düzenlemelerde terörizmin finansmanı suçunu; ülkemiz için tehdit oluşturan terör örgütleri ile finansman kaynakları ve yöntemlerini içerecek şekilde ülkemizdeki terörizmin finansmanı riskinin ortaya koyulmasını; 5549 ve 6415 sayılı Kanunlar ile alt düzenlemelerinde FOBİM'lerin terörizmin finansmanı kapsamındaki yükümlülükleri, dikkat etmeleri gereken hususlar ve bu konularda örnek vakaları içerecek şekilde kaleme alınmıştır.

B) METODOLOJİ

FOBİM'lere Yönelik Terörizmin Finansmanı ile Mücadele Rehberinin metodolojisi, temel olarak uluslararası alanda söz konusu standartları belirleyen kuruluş olan Financial Action Task Force'un (FATF/Mali Eylem Görev Gücü) rehberliğine dayanmakta olup, finansal olmayan belirli iş ve mesleklere yönelik olarak gerekli farkındalıkları yaratmak ve ulusal düzeyde bir terörizmin finansmanı risk algısı oluşturmak suretiyle buna yönelik önleyici faaliyetler yürütülmesini sağlamak amacıyla, konuya ilişkin FATF rehberleri ve tavsiyeleri esas alınarak oluşturulmuştur.

Rehberin oluşturulmasına yönelik olarak Avrupa Birliği'nin kara para aklama ve terörizmin finansmanı alanındaki EU AML/CFT Global Facility programı kapsamında görevli uzmanlardan teknik düzeyde eğitimler alınmış olup, Rehber hazırlanırken söz konusu eğitimin çıktılarından da istifade edilmiştir.

FATF terminolojisinde yer alan, terörizmin finansmanı faaliyetlerinin fonların toplanması, sağlanması veya kullanılması şeklinde gerçekleştirilebileceğinden hareketle tüm bu faaliyetleri kapsayacak şekilde ve Ulusal Risk Değerlendirmesi ile paralel olarak hazırlanmış olan bu Rehber; ulusal düzeyde bir terörizmin finansmanı risk değerlendirmesi yürütmek için bir süreç ortaya koymaya odaklanmıştır.

Rehberde ele alınan risk değerlendirmesinin altında yatan temel kavramlar, ülkemize yönelik tehdit ve risk oluşturan terörist unsurlar, bu unsurların temel finansman yöntemleri ve bu unsurlarla mücadele sürecinde FOBİM'lerin dikkat etmeleri gereken hususlar olarak ifade edilebilir. Bu sınıflandırmaya paralel olarak, Rehber temelde iki bölüme ayrılmıştır: Ülkemizdeki terörizmin finansmanı riski ve söz konusu risklere yönelik olarak FOBİM'ler tarafından dikkat edilmesi gereken hususlar.

Temel olarak, Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı (MASAK) bünyesinde terörizmin finansmanı suçuna yönelik analiz ve değerlendirme sürecinde görev alan ve yükümlülük denetimi süreçlerinde özel sektörle de istişare içerisinde bulunan uzman ve yöneticilerin geçmiş bilgi ve tecrübelerine dayanılarak hazırlanmış olan bu Rehberde, gerek kamu sektöründe gerekse özel sektörde yer alan paydaş kurum ve kuruluşlardan alınan bilgi ve belgelerden de istifade edilmiş, vaka ve tipoloji örnekleri içerisinde de mümkün olduğunca farklı sektör ve alanlara temas edilmeye çalışılmıştır.

Gerek FATF rehberlerinde ve diğer uluslararası dokümanlarda gerekse daha önce hazırlanmış olan ulusal rehberlerde yer alan risk faktörlerine de ilgili bölümlerde değinilmiş, bu kapsamda daha riskli ve suistimale açık olduğu değerlendirilen alan ve sektörlerle yönelik olarak bunlara özgü açıklamalar belirtilmiş ve "Kırmızı Bayrak" diye tabir edilen şüpheli olabilecek işlem tiplerine ilişkin örneklere de yer verilmiştir.

2) TERÖRİZMİN FİNANSMANI SUÇU VE ÜLKEMİZDEKİ TERÖRİZMİN FİNANSMANI RİSKİ

A) ÜLKEMİZDEKİ TERÖRİZMİN FİNANSMANI RİSKİ

a) Genel Bilgiler

Her birey ve kurum için olduğu gibi terör örgütleri için de finansman hayati öneme sahiptir. Terör örgütleri eylem yaptıkça varlıklarını devam ettirmekte ve eylemleri finansman sayesinde hayat bulabilmektedir. Diğer bir ifadeyle terör örgütünün düzenli bir finansman faaliyetinin olmaması veya finansman eksikliği, “terör eylemlerini ve diğer örgütsel faaliyetlerini” etkileyecek/engelleyecek; örgütsel faaliyetlerin olumsuz etkilenmesine paralel olarak terör örgütleri giderek güç kaybedecek ve zamanla terör eylemleri ile faaliyetleri son bulacaktır.

Terörizmin finansmanı ile mücadele, terör örgütlerinin mali faaliyetlerini hedef alan mücadele türüdür. Terörizmin finansmanı türleri ülkemizde faaliyet gösteren terör örgütlerinin kullandığı her türlü kaçakçılıktan (uyuşturucu, silah, göçmen, sigara, akaryakıt, emtia vb.) elde edilen suç gelirleri, nüfuz edebildikleri alandan zorla veya gönüllü olarak toplanan paralar (bağış ve yardımlar vb.) dini duyguların suistimaline, yolsuzluktan yasal görünümlü şirket gelirlerine kadar çok geniş bir alanda yer almaktadır.

Terör, uzun yıllardır Türkiye'nin güvenlik ve istikrarına yönelik tehditlerin başında gelmektedir. Jeopolitik ve jeostratejik coğrafi konumu nedeniyle Türkiye hem doğrudan bir hedef olarak terör tehdidinde maruz kalmakta, hem de siyasi istikrarsızlıklar ve çatışmaların yoğun olduğu bölgelere komşu olmasından ötürü dolaylı olarak terörden etkilenmektedir. Bu durum Türkiye'nin yüksek düzeyde terör ve terörizmin finansmanı tehdidinde maruz kalmasına yol açmaktadır.

Terörden muzdarip birçok ülkenin durumundan farklı olarak Türkiye; zor bir coğrafyada, iç ve dış kaynaklı, çok bileşenli, farklı karakterde ve büyük çaptaki birden fazla terör örgütünün hedefi olan, bu örgütlerle eşzamanlı mücadele eden ve hatta bu örgütlerin zaman zaman kendisine karşı işbirliğiyle eşgüdüm içerisinde hareket ettiği bir ülke konumundadır. Farklı türde ve yapıdaki bu terör örgütlerinin finansmanlarını hangi yoldan sağladıkları, örgütün ideolojisine, amacına, organizasyon yapısına ve çapına göre değişiklik göstermektedir. Örgütler kimi zaman yasal çerçevede hareket ettikleri birtakım faaliyetlerden elde ettikleri gelirleri finansman kaynağı olarak kullanırken çoğunlukla yasadışı faaliyetlerden finansman sağlamaktadırlar. Bu durum Türkiye'nin karşı karşıya olduğu terörizmin finansmanı tehdidinin çok yönlü olması sonucunu doğurmaktadır.

b) Ülkemiz İçin Tehdit Oluşturan Terör Örgütleri, Finans Kaynakları ve Finansman Yöntemleri

1) Terör Örgütleri

Türkiye, FETÖ'den etnik bölücü PKK'ya, aşırı solcu terör örgütü DHKP-C'den, El Kaide ve DEAŞ gibi dini istismar eden terör örgütlerine kadar, terörizmin farklı biçimleriyle yıllardır mücadele etmektedir.

Türkiye'nin ulusal güvenliğine, toprak bütünlüğüne, siyasi birliğine, kamu düzeni ile vatandaşlarının ve güvenlik güçlerinin can ve mal güvenliğine yönelik tehdit oluşturan bölücü, aşırı sol görüşlü ve dini istismar eden nitelikteki terör örgütleri, şu şekilde sıralanabilir:

Ulusal Örgütler:

-PKK/KCK-PYD/YPG,

-FETÖ/PDY,

-DHKP-C,

-Diğer Sol Örgütler (MLKP, TKP/ML-TİKKO, MKP/HKO, BÖG, MLSPB, DKP),

Uluslararası Örgütler:

-DEAŞ,

-El-Kaide,

-Diğer Örgütler (El-Nusra Cephesi, Fetih El-Şam Cephesi, El-Şebab).

2) Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları

Terör örgütlerinin finans kaynaklarını üçe ayırmak mümkündür. Birincisi yasadışı yollardan elde edilen gelirlerdir. Bunlar kaçakçılık, (uyuşturucu, sigara, akaryakıt, göçmen, silah, emtia, tarihi eser vb.) yolsuzluk, gasp, hırsızlık, fidye, şantaj, haraç toplama, sözde vergi, sahtecilik (sahte kimlik, pasaport vb.) olarak sıralanabilir. İkinci olarak yasal görünümlü yollardan elde edilen gelirlerden bahsedilebilir. Aidat, bağış vb. yollardan, örgütsel yayınların satışından, dernek/vakıf vb. tüzel kişiliklerin organize ettiği sosyal/kültürel etkinliklerden elde edilen gelirler, ayrıca paravan ticari işletmelerden elde edilen kazançlar örnek olarak sıralanabilir. Üçüncü olarak ise terör örgütlerinin yurt dışından elde ettikleri gelirlerinin bulunduğu ifade edilebilir.

- *Terör Örgütlerinin Yasal Olmayan Finansman Kaynakları*

Birçok terörist grup günlük harekât giderlerini, malzeme ve bilgi alımlarını, eğitim, iletişim ve seyahat giderlerini karşılamak için suç teşkil eden faaliyetlere yönelmiştir. Teröristler giderek artan bir şekilde kolay para kazanmak adına söz konusu faaliyetleri gerçekleştirmektedirler.

Terör örgütlerinin yasal olmayan finansman kaynaklarından bazılarını aşağıda yer verilmiştir:

❖ **Uyuşturucu Kaçakçılığı**

Örgütlerin finans ihtiyaçlarındaki artış, örgütleri yüksek miktarlarda paranın temin edilebileceği yollara itmiştir. Bu nedenle uyuşturucu madde ticareti, örgütler açısından cazip ve kaçınılmaz hale gelmiştir. Ayrıca örgüt içerisindeki bazı kişilerin, şahsi maddi imkân elde etme anlayışları da daha fazla ve kolay paranın elde edilmesi arayışlarına yönelmede etken olmaktadır. Terör örgütleri az emekle büyük para kazanabilecekleri finans kaynaklarına ihtiyaç duymakta olup; uyuşturucu madde kaçakçılığı bu açıdan örgütlerin ihtiyaçlarını fazlasıyla karşılamaktadır.

Terör örgütleri uyuşturucu kaçakçılığı üzerinden gerek doğrudan ticaretini yaparak gerekse de kontrol ettikleri bölgeden geçmesine izin vermek suretiyle komisyon alarak gelir elde etme ve faaliyetleri destekleme yoluna gitmektedirler.

❖ **Silah Kaçakçılığı**

Silah ve mühimmat kaçakçılığı terör örgütleri için iki açıdan önem taşımaktadır. Öncelikle bir terör örgütü, eylemlerinde kullanmak üzere silah ve mühimmat ihtiyacı içerisinde. Ancak silah ve mühimmat, yasal yollardan elde edilemeyeceği için kaçakçılığa başvurulmaktadır. Ayrıca terör örgütleri, silah kaçakçılığı faaliyetleri sırasında diğer suç örgütleriyle ilişki içerisine girmekte ve bu faaliyetlerinden gelir de elde etmektedirler.

Terör örgütlerinin varlıklarını sürdürebilmesi için eylemlilik esastır. Eylemlilik ise; silah ve mühimmat desteği veya mühimmat bulunmasıyla sürdürülebilir. Bu nedenle terör örgütleri, eylemliliklerini sürdürebilmek için silah kaçakçılığı yapan organize suç örgütleri ile işbirliği

yapmak veya direkt olarak silah kaçakçılığını kendileri yapmak zorundadırlar. Bu zorunluluk faaliyet gösterilen ülke ve bölgelerin şartlarına göre değişebilmektedir.

❖ **Haraç Toplama**

Terör örgütleri bağlamında haraç, “vergilendirme” adı altında özellikle işadamları ve ticari faaliyet yürüten kişilerden baskı, tehdit ve korkutma yöntemleri kullanılarak toplanan para olarak tanımlanabilir. Örgütlerce haraç toplama, “koruma, zarar vermeme, korkutma, adam kaçırmaya, bir suçu veya durumu yetkili mercilere bildirme tehdidi” şeklindeki metotlarla gerçekleştirilebilmektedir. Genel olarak, haraç verenler terör örgütü üyeleri olmayıp, terör örgütlerinden korktuklarından ve can ve mallarını muhafaza etmek istediklerinden dolayı terör örgütüne para vermektedirler. Tabii ki bu, terör örgütünün sindirme ve korkutma politikasının bir neticesidir.

❖ **İnsan Kaçakçılığı**

Terör örgütleri insan kaçakçılığı vasıtasıyla hem kendilerine maddi gelir sağlamakta, hem de eleman temin etmektedirler. Terör örgütleri ayrıca buldukları ülke dışındaki ülkelerde faaliyet gösteren insan kaçakçılığı şebekeleriyle anılan ülkelerdeki mensupları vasıtasıyla işbirliği yapmakta ve insan kaçakçılığını meslek edinmiş suç şebekelerinin gelirlerinden pay almaktadırlar.

❖ **Sahtecilik**

Günümüzün gelişen teknolojik imkânları dolayısıyla her türlü baskı araç-gereç ve malzemesini kolaylıkla bulabilen ve sahtecilikte uzmanlaşan terör örgütleri, hem kendi mensuplarına sahte pasaport ve kimlik basmakta, hem de talep halinde organize suç örgütlerine sahte belge düzenlemek suretiyle gelir temin etmektedirler.

❖ **Fidye ve Şantaj**

Fidye, “bir kimsenin esirlikten veya başına gelen herhangi bir beladan kurtulmak için kendisinin veya kendi adına bir başkasının ödemesi gereken para, kurtulmalık” olarak tanımlanmakta olup, terör örgütleri açısından, iş adamı, tanınmış bürokrat, devlet adamı vb. şahısların kaçırılarak karşılığında para talebinde bulunulması şeklinde tanımlanmaktadır. Dünyada birçok terör örgütü, özellikle işadamlarını kaçırmak suretiyle karşılığında fidye olarak finans kaynaklarını geliştirmeye çalışmaktadır.

❖ **Gasp ve Hırsızlık**

Gasp ve hırsızlık, terör örgütlerinin özellikle kuruluş aşamasında gelir temin etmek için kullandıkları yöntemlerden biridir. Günümüzde teknolojinin gelişmesiyle birlikte başta finans kurumları olmak üzere, büyük işyerleri özel güvenlik sistemleri kurarak terör örgütlerinin bu türden faaliyetlerine karşı gerekli tedbirleri almaktadırlar. Güvenlik sistemlerinin yanında polisin de sürekli kendini yenileyerek örgütlerin bu türden faaliyetlerine karşı bilinçlenmesi, gasp, soygun ve hırsızlık türü faaliyetlerin azalmasına neden olmuştur. Artan önlemlere rağmen örgütlerin bu tür finans temin etme yöntemini mali açıdan sıkıştıkları zamanlarda kullanabilecekleri söylenebilir.

- ***Terör Örgütlerinin Yasal Görünümlü Finansman Kaynakları***

Terör örgütlerinin finansmanı her zaman yasadışı kaynaklardan olmamaktadır. Bunun yanında, terör örgütlerinin finansmanında yasal görünümlü kaynaklar da kullanılabilir. Yasal görünümlü kaynaklarla terörizmin finanse edilmesi, “temiz paranın kirletilmesi” veya “tersine aklama” olarak ifade edilmektedir.

❖ Aidat ve Bağışlar

Terör örgütlerinin en önemli yasal görünümlü fon kaynağı, örgüt üyelerinden “aidat” adı altında düzenli bir şekilde toplanan paralar ile örgüt sempatzanlarından gönüllü olarak veya herhangi bir baskı, cebir ve şiddet olmadan “bağış” adı altında sağlanan paralardır.

Terör örgütleri kurdukları paravan organizasyonlara ve kurumlara farklı gerekçelerle ki, genelde insani yardım başlığı altında, bağış toplayabilmekte; veyahut bazı yandaşlarından direkt olarak örgütün ideolojisine göre bağış veya teberru adı altında para talep edebilmektedirler.

Örgütlerin sempatzan ve militan kadrolarının yapmış oldukları yardımlar, önemli miktarlarda para elde edilmesine imkân sağlamaktadır. Kendileri aktif olarak örgütsel faaliyet içerisinde bulunmayan ancak örgütün savunduğu ideolojiyi bütünü ile benimseyen kişiler, yapmış oldukları maddi katkılarla örgütün amaçlarına hizmet etmenin şuurunu taşımaktadırlar.

❖ Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşlar

Terör örgütlerinin yasal görünümlü kaynaklarla finanse edilmesinde kâr amacı gütmeyen kuruluşların kullanıldığı bilinmektedir. Dernek ve vakıflar gibi kâr amacı gütmeyen kuruluşların, faaliyetlerinin geniş kapsamı, kamuoyundaki güvenilir imajları, yurt içi ve yurt dışı önemli fon kaynaklarına sahip olması, operasyonel dayanıklılıkları ve çatışma alanları dahil dünyanın her köşesine erişme imkanı gibi coğrafi avantajları nedeniyle, kuruluş faaliyetlerinin terör örgütlerinin suistimaline açık olmasına imkan tanımaktadır.

Bu nedenle, finansal kuruluşlar ve kâr amacı gütmeyen kuruluşlar arasındaki işbirliğinin geliştirilmesi, kâr amacı gütmeyen kuruluşların terörizm amacıyla kötüye kullanılmasının engellenmesi ve bu konudaki farkındalığın artırılması terörizmin finansmanı ile mücadele açısından büyük önem taşımaktadır.

Ülkemizde dernekler ve vakıflar kayıt sistemine tabi olup; vakıflar 5737 sayılı Vakıflar Kanununa, dernekler ise 5253 sayılı Dernekler Kanununa tabi olarak denetlenmekte ve faaliyette bulunmaktadır. Bununla birlikte Anayasa’da, 4721 sayılı Türk Medeni Kanun’da, 2860 sayılı Yardım Toplama Kanununda da sektörle ilgili düzenlemeler mevcuttur.

❖ Ticarî Faaliyetler

Terör örgütü üyesi iken ayrılmış kişilerce veya terörizmin finansmanı ile görünüşte bağlantısı olmayan kişilerce işletilen kuruluşların oluşturulması ve yasal ticarî kazançların aktarılması ile de terör örgütlerine destek verilebilmektedir.

Bazı örgütler ellerinde bulunan paraları ticarî faaliyete girişmek suretiyle değerlendirmeye çalışmakta ve bu şekilde örgütlerine gelir elde etmektedirler. Bu amaçla işyerleri ve küçük çaplı şirketler kurularak, bunlar örgütün güvendiği kişiler vasıtasıyla işletilmektedir.

❖ Örgütsel Yayınlardan Elde Edilen Gelirler

Terör örgütleri, yayınladıkları gazete, dergi ve kitapları ideolojilerini yaymak ve teorik eğitimlerde taraftarlarını eğitmek amacıyla kullanmanın yanında, aynı zamanda bu yayınları sempatzan ve militanlarına satarak mali kaynak sağlayabilmektedirler.

❖ Sosyal Etkinliklerden Elde Edilen Gelirler

Terör örgütü veya bağlı kuruluşları tarafından düzenlenen konser, şölen gibi etkinlikler yoluyla terör örgütünün finanse edilmesi mümkündür.

- *Dış Destekli Yardımlar*

Terör örgütlerinin başarısı büyük ölçüde dış desteğe bağlıdır. Dış desteği olmayan bir terör örgütünün başarılı olması mümkün görülmemektedir. Zira örgütlerin, yalnızca yurtiçi kaynaklarla beslenme, barınma, eğitim, silah vb. ihtiyaçlarını karşılamaları çok zordur. Dış yardımlar terör örgütüne aktarılmakta veya terör örgütünün yandaş bulmasına, propagandasının yapılmasına veya toplumda sempati kazanmasına yardımcı olacak şekilde kullanılmaktadır.

3) Terör Örgütlerinin Finansal İşlemlerinde Kullandığı Muhtemel Yöntemler

Terör örgütleri gerek ihtiyaç duydukları mali kaynakların elde edilmesi, gerekse katlanmak zorunda oldukları gider ve harcamaların gerçekleştirilmesi aşamalarında çeşitli yöntemler kullanılmaktadır. Terör örgütlerinin finans hareketlerinde kullandığı muhtemel yöntemleri aşağıdaki şekilde açıklayabiliriz.

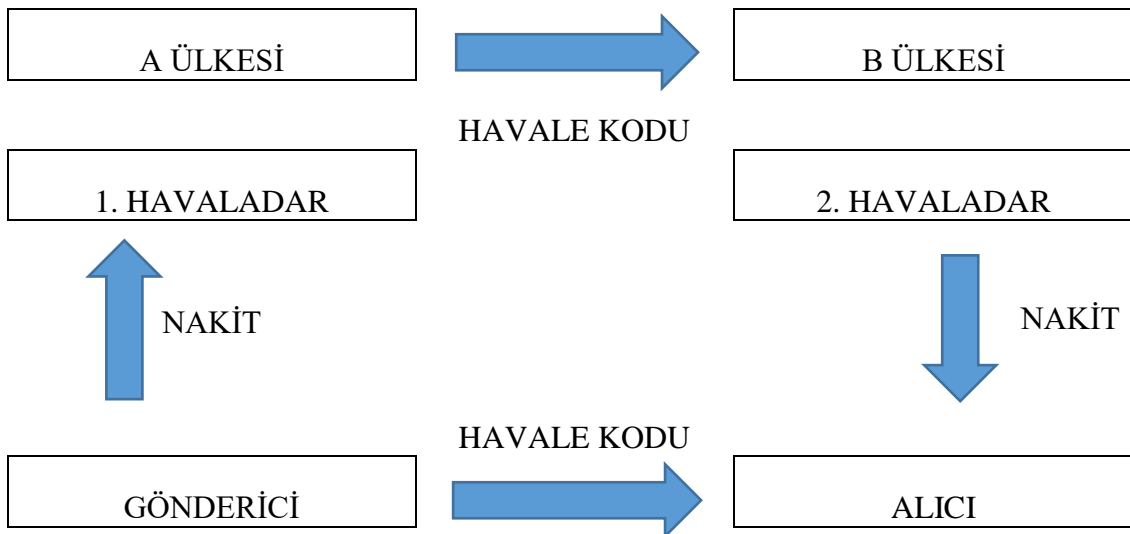
- *Bankacılık Sisteminin Kullanılması*

Finansal kuruluşlar ticari yaşamda gerek ülke içinde gerekse uluslararası alanda para hareketleri açısından en önemli araçtır. Terör örgütleri ve suç örgütleri tarafından özellikle finansal sektörün temel aktörü olan bankalar çoğunlukla uluslararası bağlantıları nedeniyle kullanılmaktadır. Ödeme sistemlerinde meydana gelen teknolojik gelişmeler, hız ve lojistik avantajlar yasal finansal sistemlerin terörist fonların transferi amacıyla kullanılma riskini artırmaktadır. Bankacılık sektöründe günlük yaşamı kolaylaştıran internet bankacılığı, ATM ve kredi kartları, ön ödemeli kartlar ve seyahat çekleri terörizmin finansmanı amacıyla da sıklıkla kullanılmaya müsait hizmetlerdir.

- *Alternatif Havale Sistemlerinin Kullanılması*

Yeraltı bankacılığı olarak da adlandırılabilen alternatif bir ödeme aracı hüviyetindeki havala sistemi özetle, fonların geleneksel bankacılık sistemi kullanılmadan bir bölgeden diğerine fiziki olarak yer değiştirmeksizin gönderilmesini sağlayan bir sistemdir. Güvene dayalı, hızlı ve ucuz olan söz konusu sistem, anonimliği sağlaması, paranın kaynağına ilişkin bilgi sunumunun zorunlu olmaması ve sistematik bir kayıt sürecine tabi olmaması gibi avantajlarıyla terörizmin finansmanı kapsamında riskli ve suistimale son derece açık bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır.

Havala sisteminin genel sistematığı aşağıdaki gibi şematize edilebilir:

Havala sisteminde, A ülkesindeki gönderici, B ülkesindeki alıcıya para göndermek istemektedir. Bunun için gönderici elindeki nakit ile A ülkesindeki 1. Havaladara başvurur ve nakdi teslim eder. Nakdi alan 1. Havaladar, göndericiye bir havale kodu verir. Ardından Alıcının bulunduğu B ülkesindeki 2. Havaladara durumu bildirir ve havale kodunu ona da iletir. Havale kodunu alan gönderici, alıcıyı arayarak havale kodunu ve B ülkesindeki 2. Havaladara bilgilerini alıcıya verir. Alıcı da kendisinin de bulunduğu B ülkesindeki 2. Havaladara gider, kodu söyler ve kendisine gönderilen nakdi teslim alır. Bu arada Havaladalar belli orandaki komisyon bedelini gönderici ve/veya alıcıdan keserek tahsil eder. O an için havaladalar arasında fiziki bir para transferi olmaz ancak belli periyotlarla havaladalar kendi aralarında mahsuplaşma yoluna giderler. Nihayetinde alacak bakiyesi olan havaladara alacağı tutar, borçlu havaladar tarafından fiziki olarak kuryelerle ya da yasal mali sistemdeki finansal aktarım yöntemleriyle transfer edilir.

İnternet bankacılığı ve yeni finansal teknolojilerin gelişmesiyle birlikte ise yer altı bankacılığı olarak adlandırılan kayıt dışı ödeme hizmeti sunan söz konusu şebekelerin işleyişi biraz daha farklılaşmış, anlık mesajlaşma programları kullanılarak aktarılan şifreler ve kodlar üzerinden havala şebekelerine dâhil kişilerin şahsi banka hesapları üzerinden internet bankacılığı uygulamaları kullanılarak adeta bir ödeme kuruluşu mantığıyla fon transferleri sağlanır hale gelmiş bulunmaktadır.

Bazı ülkelerde legal olan havala sistemleri, ülkemizin de aralarında yer aldığı diğer bazı ülkelerde illegaldir. FATF tavsiyeleri kapsamında her ülke, gayri resmi bir para veya değer transfer sistemi veya ağı aracılığıyla transfer de dâhil olmak üzere, para veya değer transferi hizmeti sağlayan şahıs veya tüzel kişiliklerin lisanslı veya kayıtlı olmalarının, bankalara ve banka dışı mali kurumlara uygulanan tüm FATF Tavsiyelerine tabi tutulmalarının sağlanabilmesi için gerekli önlemleri almalıdır. Her ülke, bu hizmeti yasadışı bir şekilde yerine getiren şahısların veya tüzel kişiliklerin idari, hukuki veya cezai yaptırımlara tabi olmasını temin etmelidir.

Söz konusu tavsiyelere uygun olarak ülkemizde de anılan faaliyetler cezai yaptırıma tabidir.

6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanunun “İzinsiz faaliyette bulunmak” başlıklı 28 inci maddesinde; anılan Kanuna göre alınması gereken izinleri almaksızın sistem işleticisi, ödeme kuruluşu veya elektronik para kuruluşu gibi faaliyet gösteren gerçek kişiler ile tüzel kişilerin görevlilerinin bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılacağı hüküm altına alınmıştır.

Genel olarak, havala sistemleri finansal kuruluşlarda tutulan meşru işletme hesaplarını kullanarak birbirlerinden ödeme yapmakta veya tahsil etmektedir. Finansal sisteme geçiş bu noktada gerçekleşir ve finansal kuruluşlara söz konusu sistemleri fark etme imkânı da bu noktada ortaya çıkar.

- Nakit Kuryelerin Kullanılması

Terör örgütleri tarafından nakit kuryeler aracılığıyla yapılan para transferinin yasal olmayan amaçlarla kullanıldığı bilinmektedir. Burada kuryeler; üzerlerinde, taşıdıkları eşyaların içerisinde veya kullandıkları araçların belirli bölmelerinde nakit parayı taşıyarak bir yerden bir yere götürülmesini sağlamaktadırlar. Nakit kuryeler hem yurt içi hem de yurt dışı para nakli gerçekleştirilebilmektedirler. Ülke yasal sınırlarından fiziki olarak nakdi geçiren kuryelerin

hedef ülkeye ulaştıktan sonra nakit paraları, finansal sisteme sokmaya çalıştıkları bilinmektedir. Bu aşamada profili ile uyumlu olmayan miktarda nakit bulunduran şahısların fark edilmeleri mümkün olacaktır.

- Ticari Faaliyetlerin Suistimali

Terörist fonların güvenli bir şekilde istenilen noktalara ulaştırılması amacıyla ticari işletmeler ve özellikle ithalat ve ihracat ile uğraşan firmalar kullanılabilir. Bu işletmeler görünürde gerçek bir ticaret yapıyor gibi faaliyet gösterirken arka planda bu fiktif ticaretin bedeli olan tutarlar terör örgütlerine aktarılabilir veya gerçekte bir ticari faaliyet varken bu faaliyet içerisinde gizlenen belli tutarlar terör örgütlerine aktarılabilir. Böylece hem ulusal hem de uluslararası ticaret sisteminde terör örgütleri, kendilerine yakın veya kendilerini destekleyen kişilerin sahip olduğu ticari işletmeleri kullanarak kendilerine fon sağlayabilirler. Hatta terör örgütü bizzat paravan şirket kurup doğrudan kendisine fon sağlayabilir.

- Ödeme Sistemlerinin Kullanılması

Ticari web siteleri ve internet üzerinden ödeme sisteminin; müşterilerin isimlerinin belli olmaması, müşteriler arasındaki işlemlerin yüz yüze yapılmaması, farklı kayıtlar üzerinden işlem yapılabilmesi, dünyanın her yerinden anılan sitelere ve ödeme sistemine erişim sağlanabilmesi, ön ödeme sistemine erişim sağlanabilmesi, ön ödemeli kartların, hediye kartlarının veya hediye çeklerinin kullanılabilmesi, nakit kullanılması halinde ise paranın kaynağının kolaylıkla takip edilememesi dolayısıyla terör örgütleri tarafından faaliyetlerinin finansmanı için toplanan paraların transferinde kullanılma riski oldukça yüksektir.

Cep telefonu ile ödeme sistemleri de suçlular ve teröristler açısından paranın alınması ve transfer edilmesi için en uygun araçlardan biri kabul edilmektedir.

- Kripto Para Kullanılması

Gelişen teknoloji ile birlikte kripto (şifreli) paralar olarak bilinen varlıkların kullanımı yaygınlaşmış ve kripto paralar terör örgütleri tarafından da kullanılabilir hale gelmiştir. Kripto para birimleri, para otoritelerinin ve hükümetlerin kontrolünde olmayıp, şahıslar arasında cüzdandan cüzdana çok rahat bir şekilde transfer edilebilmektedir. Kripto paraların saklandıkları elektronik cüzdanların sahipliğinin tespitinin çok zor olması da, terörizmin finansmanı açısından bir risk faktörüdür. Bu bakımdan kripto para hizmet sağlayıcıları terörizmin finansmanı açısından suistimale açık kuruluşlardır.

B) TERÖRİZMİN FİNANSMANI SUÇU

a) Uluslararası Düzenlemelerde Terörizmin Finansmanı Suçu

1999 tarihinde Birleşmiş Milletler (BM) nezdinde hazırlanan Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşmede; terörün amacı, bir topluluğun gözünü korkutmak veya bir hükümeti veya uluslararası örgütü bir şey yapmaya veya yapmamaya zorlamak olarak tarif edilmiştir. Bu sözleşmenin ekinde, 1970 yılından itibaren terörle mücadele kapsamında BM nezdinde hazırlanan, hava ve deniz ulaşım faaliyetlerinin güvenliği, diplomatik faaliyetlerin güvenliği ve kitle imha silahlarının korunmasına ilişkin 9 sözleşme ve protokole yer verilmiştir.

Sözleşmenin temel özelliği terörizmin finansmanını ayrı bir suç olarak düzenlemesi ve ister yasa dışı ister yasal kaynaklardan elde edilmiş olsun terörizmin finansmanında kullanılan veya kullanılacak ya da terörizmin finansmanından elde edilecek gelirlere el konulması hükmünü getirmesidir. Sözleşmenin 2 nci maddesi ile terörizmin finansmanından neyin anlaşılacağı açıklanmıştır. Buna göre, bir kimsenin sözleşmede belirtilen eylemlerde kullanılmak amacıyla ya da kısmen veya tamamen bu tür eylemlerde kullanılacağını bilerek fonlar toplaması ve sağlaması terörizmin finansmanı sayılır. Sözleşme, terörizmin finansmanını suç olarak düzenlemekle kalmamış, aynı zamanda bu suçun önüne geçebilmek için bir takım somut önlemler getirmiştir. Bunların bir kısmı uluslararası yardımlaşmanın sağlanması amaçlıyken, bir kısmı ise terörü finanse eden kaynakları bitirmeye yöneliktir. Sözleşmede Taraf Devletlerin, terörizmin finansmanında kullanılan veya kullanılmak üzere hazırlanan paraların belirlenmesine, tespitine ve ele geçirilmesine yönelik olarak, FATF' in 40 Tavsiye + 11 Etkililik Kriteri standardında olduğu gibi banka, para transfer eden kurumlar ve diğer finansal kuruluşlara; kimlik tespiti yapma, isimsiz hesap açmama, şüpheli işlem bildiriminde bulunma gibi yükümlülükler getirmeleri ve nakit paranın sınırdan geçişinin denetlenmesi için düzenlemeler yapmaları istenmiştir.

Terörizmin finansmanına ilişkin diğer bir düzenleme olan ve Avrupa Birliği'nin çalışmalarıyla hazırlanan 2015/849 sayılı "Finansal Sistemin Karapara Aklama ve Terörizmin Finansmanı Amacıyla Kullanılmasının Önlenmesine Dair Direktif" in 1 inci maddesinde; üye ülkelerin karapara aklama ve terörizmin finansmanını yasaklamaları gerektiği ifade edilmiştir. 2017/541 sayılı Direktif kapsamında ise ilgili Direktifin 1 inci maddesinde; üye devletlerin, doğası ve bağlamı gereği bir ülkeye veya uluslararası bir kuruluşa ciddi şekilde zarar verebilecek, ulusal yasalara göre suç olarak tanımlanan kasıtlı eylemlerin işlendiği yerde terör suçu olarak tanımlanmasını sağlamak için gerekli önlemleri alacakları belirtilmiştir. Aynı Direktifin 11 inci maddesinde ise; terörizmin finansmanı suçu açıklanmıştır.

2015/849 sayılı Direktif kapsamında; hak sahibi ve siyasi nüfuz sahibi kişiler tanımlanmış, isimsiz hesap açılması yasaklanmış, yüz yüze olmayan işlemler ve muhabir bankacılık işlemlerinin nasıl yürütülmesi gerektiği hususu belirtilmiş ve Müşteri Durum Tespiti (Customer Due Diligence-CDD)' ne ilişkin ayrıntılı düzenlemeler yapılmıştır. 2019/1153 sayılı Direktif kapsamında; Yükümlülerin herhangi bir ekonomik ve hukuki sebebi bulunmayan karmaşık, olağandışı büyük çaplı işlemlerin, aklama ve terörizmin finansmanı ile bağlantılı olması ihtimaline karşı özel dikkat göstermeleri gerektiği vurgulanarak aklama veya terörizmin finansmanı suçunun işlendiğine ya da teşebbüs edildiğine dair bir bilgi, şüphe ya da şüpheyi gerektirecek bir hususun bulunması halinde durumun Mali İstihbarat Birimine bildirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

BM platformunda Terörizmin Finansmanı Konvansiyonuna ek olarak, BM Şartı'nın VII. Bölümü çerçevesinde terörizmin finansmanı ile mücadelede hedeflenen mali yaptırımların uygulanması konulu bağlayıcı tedbirler de yer almaktadır. Bu tedbirlere uyum FATF'in 6 no.lu tavsiyesi ile 10 no.lu etkililik kriterinde de ele alınmaktadır. Bu çerçevede Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi (BMGK) kararları uyarınca iki temel yaptırım rejiminin ön plana çıktığı görülmektedir.

- 1267(1999), 1988(2011), 1989(2011), 2253(2015) El Kaide, DEAŞ ve Taliban.
- 1373 (2001) Diğer terör örgütleri.

Bunun dışında ön plana çıkan BMGK Kararları arasında:

- 1452(2002) Dondurulan fonlara erişim için Yaptırımlar Komitesinin iznini alma,
- 1730(2006) Yaptırımlara karşı itiraz için BMGK Odak Noktası ataması,
- 1904(2009) Yaptırımlara karşı itiraz için BMGK'da Ombudsman müessesesinin kurulması,
- 2270 (2014), 2178(2014) Yabancı terörist savaşçıların seyahat ve eğitim amaçlı finansmanının önlenmesi,

yer almaktadır.

b) Ulusal Mevzuatımızda Terörizmin Finansmanı Suçu

3713 sayılı Terör Mücadele Kanununun 1 inci maddesinde terör, cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasa'da belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasî, hukukî, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemler olarak tanımlanmıştır.

6415 sayılı Kanununun 4 üncü maddesi birinci fıkrasına göre; 3 üncü madde kapsamında suç olarak düzenlenen fiillerin gerçekleştirilmesinde tümüyle veya kısmen kullanılması amacıyla veya kullanılacağını bilerek ve isteyerek belli bir fiille ilişkilendirilmeden dahi bir teröriste veya terör örgütlerine fon sağlayan veya toplayan kişi, fiili daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, beş yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Aynı kanunun ilgili maddesinin ikinci fıkrasına göre; Birinci fıkrada sayılan fiillerin, örgütü kuran veya yöneten ya da örgüt üyesi tarafından gerçekleştirilmesi hâlinde bu kişiler hakkında örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçları uyarınca verilecek ceza üçte birine kadar artırılır.

Söz konusu 6415 sayılı Kanununun 3 üncü maddesine göre fon sağlanması veya toplanması yasak fiiller aşağıda sıralanmıştır.

a) Bir halkı korkutmak veya sindirmek ya da bir hükûmeti veya uluslararası kuruluşu herhangi bir eylemi gerçekleştirmeye veya gerçekleştirmekten kaçınmaya zorlamak amacıyla, kasten öldürme veya ağır yaralama fiilleri.

b) 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamında terör suçu olarak kabul edilen fiiller.

c) Türkiye'nin taraf olduğu;

- 1) Uçakların Kanun Dışı Yollarla Ele Geçirilmesinin Önlenmesi Hakkında Sözleşmede,
- 2) Sivil Havacılığın Güvenliğine Karşı Kanun Dışı Eylemlerin Önlenmesine İlişkin Sözleşmede,
- 3) Diploması Ajanları da Dahil Olmak Üzere Uluslararası Korunmaya Sahip Kişilere Karşı İşlenen Suçların Önlenmesi ve Cezalandırılmasına Dair Sözleşmede,
- 4) Rehine Alınmasına Karşı Uluslararası Sözleşmede,
- 5) Nükleer Maddelerin Fiziksel Korunması Hakkında Sözleşmede,
- 6) Sivil Havacılığın Güvenliğine Karşı Kanun Dışı Eylemlerin Önlenmesine İlişkin Sözleşmeye Munzam, Uluslararası Sivil Havacılığa Hizmet Veren Havaalanlarında Kanun Dışı Şiddet Olaylarının Önlenmesine İlişkin Protokolde,
- 7) Denizde Seyir Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesine Dair Sözleşmede,
- 8) Kıta Sahanlığında Bulunan Sabit Platformların Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesine Dair Protokolde,
- 9) Terörist Bombalamalarının Önlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşmede yasaklanan ve suç olarak düzenlenen fiiller.

3) FOBİM'LER VE TERÖRİZMİN FİNANSMANI KAPSAMINDAKİ YÜKÜMLÜLÜKLERİ

A) 5549 SAYILI SUÇ GELİRLERİNİN AKLANMASININ ÖNLENMESİ HAKKINDA KANUN VE İLGİLİ MEVZUAT KAPSAMINDA FOBİM'LERİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Suç gelirlerinin aklanmasının ve terörizmin finansmanının önlenmesi, söz konusu suçlarla mücadelede etkinliğin sağlanabilmesi ve mali sistemin suçlular tarafından kullanılmasının engellenebilmesi için, ilgili mevzuatta önleyici tedbirler kapsamında “yükümlüler” belirlenmiş ve yükümlülere yönelik birtakım yükümlülükler getirilmiştir.

a) Yükümlü

Yükümlü olarak tanımlanan finansal kuruluşlar ile finansal olmayan belirli iş ve mesleklerin faaliyet alanları ve verdikleri hizmetlerden dolayı suçlular tarafından aracı olarak kullanılabilme ihtimali bulunmaktadır. Diğer bir deyişle, yükümlüler tarafından yapılan işlemler ve verilen hizmetler suçlular tarafından suç işlemek amacıyla kullanılabilir. Bu durumun önlenmesi, yükümlülerin aklama ve terörizmin finansmanı suçu ve bu suçlarla mücadele konusunda bilinçlendirilmeleri ve farkındalıklarının artırılması amacıyla “önleyici” bir fonksiyon üstlenmeleri sağlanmaya çalışılmıştır. Dolayısıyla, yükümlüler suçla mücadelede Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK) Başkanlığı'nın en önemli paydaşı konumundadır.

Yükümlüler, 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun'un 2/1-d maddesi ile Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmeliğin (Tedbirler Yönetmeliği) 4/1 maddesinde belirlenmiştir. Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde faaliyet alanları itibarıyla yükümlülerin; *bankacılık, sigortacılık, bireysel emeklilik, sermaye piyasaları, ödünç para verme ve diğer finansal hizmetler ile posta ve taşımacılık, talih ve bahis oyunları alanında faaliyet gösterenler; döviz, taşınmaz, değerli taş ve maden, mücevher, nakil vasıtası, iş makinesi, tarihi eser, sanat eseri ve antika ticareti ile iştigal edenler veya bu faaliyetlere aracılık edenler ile noterler, spor kulüpleri ve Cumhurbaşkanınca belirlenen diğer alanlarda faaliyet gösterenleri*, ifade ettiği hükmüne yer verilmiştir. Tedbirler Yönetmeliğinde ise tek tek sayılmıştır.

Tedbirler Yönetmeliğinin 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (m) bendinde;

“Finansal olmayan belirli iş ve meslekler: Bu Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (k), (n), (s), (ş), (t) ve (u) bentlerinde sayılan yükümlüleri, ifade eder.” hükmü yer almaktadır.

FOBİM'ler, Tedbirler Yönetmeliğinin 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (k), (n), (s), (ş), (t) ve (u) bentlerinde sayılan yükümlüler olarak tanımlanmıştır. Buna göre, FOBİM tanımı kapsamına;

- ✓ Kıymetli maden, taş veya mücevher alım satımı yapanlar ile bu işlemlere aracılık edenler,
- ✓ Ticaret amacıyla taşınmaz alım satımıyla uğraşanlar ile bu işlemlere aracılık edenler,
- ✓ Noterler,
- ✓ Serbest avukatlar, savunma hakkı bakımından diğer kanun hükümlerine aykırı olmamak ve 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 35 inci maddesinin birinci fıkrası ile alternatif uyuşmazlık çözüm yolları kapsamında ifa edilen mesleki çalışmalar nedeniyle edinilen bilgiler hariç olmak üzere, taşınmaz alım satımı, sınırlı ayni hak

kurulması ve kaldırılması, şirket, vakıf ve dernek kurulması, birleştirilmesi ile bunların idaresi, devredilmesi ve tasfiyesi işlerine ilişkin finansal işlemlerin gerçekleştirilmesi, banka, menkul kıymet ve her türlü hesaplar ile bu hesaplarda yer alan varlıkların idaresi işleriyle sınırlı olmak üzere serbest avukatlar,

- ✓ Bir işverene bağlı olmaksızın çalışan serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavir ve yeminli mali müşavirler,
- ✓ Finansal piyasalarda denetim yapmakla yetkili bağımsız denetim kuruluşları,

girmektedir.

b) Yükümlülükler

Suç gelirlerinin aklanmasının ve terörizmin finansmanının önlenmesi, söz konusu suçlarla mücadelede etkinliğin sağlanabilmesi ve mali sistemin suçlular tarafından kullanılmasının engellenebilmesi için, ilgili mevzuatta “yükümlüler” belirlendiği ve yükümlülere yönelik birtakım “yükümlülükler” getirildiği yukarıda ifade edilmişti. Bahsi geçen yükümlülükler, 5549 sayılı Kanunun 3 ila 9/A maddelerinde tanımlanmış olup, yükümlülüklerle ilişkin daha detaylı düzenlemelere ilgili Yönetmelik ve Tebliğlerde yer verilmiştir.

5549 sayılı Kanun ile ilgili mevzuat kapsamında FOBİM’ler aşağıda belirtilen yükümlülüklerle tabidir.

- Müşterinin Tanınması Yükümlülüğü

5549 sayılı Kanunun 3 üncü maddesine göre yükümlüler, müşterinin tanınmasına ilişkin esaslar kapsamında; kendileri nezdinde yapılan veya aracılık ettikleri işlemlerde işlem yapılmadan önce, işlem yapanlar ile nam veya hesaplarına işlem yapılanların kimliklerini tespit etmek ve gerekli diğer tedbirleri almak zorundadır.

Müşterinin tanınmasına ilişkin detaylı düzenlemeler ise, Tedbirler Yönetmeliğinin 5 ila 26/A maddelerinde yapılmıştır. Müşterinin tanınması yükümlülüğü kapsamında alınması gerekli en önemli tedbir “kimlik tespiti”dir. Söz konusu Yönetmelikte hangi işlemlerde ve ne şekilde kimlik tespiti yapılacağı detaylı bir şekilde açıklanmış olup, buna göre kimlik tespiti yapılması gerekli olan işlemler, işlem tutarına bağlı olanlar ve olmayanlar şeklinde sınıflandırılmıştır.

Buna göre yükümlülerin;

- ❖ Sürekli iş ilişkisi tesisinde tutar gözetmeksizin,
- ❖ Daha önce elde edilen müşteri kimlik bilgilerinin yeterliliği ve doğruluğu konusunda şüphe olduğunda tutar gözetmeksizin,
- ❖ Şüpheli işlem bildirimini gerektiren durumlarda tutar gözetmeksizin,

Kimlik tespiti yapmaları ve kimlik tespitine esas teşkil eden bilgilerin doğruluğunu teyit etmeleri gerekmektedir.

Bunlar dışında yükümlüler;

- ❖ İşlem tutarı ya da birbiriyle bağlantılı birden fazla işlemin toplam tutarı seksen beş bin TL veya üzerinde olduğunda,
- ❖ Elektronik transferlerde işlem tutarı ya da birbiriyle bağlantılı birden fazla işlemin toplam tutarı yedi bin beş yüz TL veya üzerinde olduğunda,

Aynı şekilde kimlik tespiti yapmak zorundadırlar. Kimlik tespitinin, iş ilişkisi tesisinden veya işlem yapılmadan önce tamamlanması gerekmektedir.

Tedbirler Yönetmeliğinin 22 nci maddesinde işlemin reddi ve iş ilişkisinin sona erdirilmesine ilişkin düzenlemeye yer verilmiştir. Buna göre; kimlik tespitinin yapılamadığı veya iş ilişkisinin amacı hakkında yeterli bilgi edinilemediği durumlarda iş ilişkisi tesis edilemez ve talep edilen işlem gerçekleştirilemez. Daha önce elde edilen müşteri kimlik bilgilerinin yeterliliği ve doğruluğu konusunda şüphe duyulması nedeniyle yapılması gereken kimlik tespit ve teyidinin yapılamadığı durumda iş ilişkisinin sona erdirilmesi ve belirtilen bu hususların şüpheli işlem olup olmadığının da ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir.

- ***Devamlı Bilgi Verme Yükümlülüğü***

5549 sayılı Kanununun 6 ncı maddesine göre; yükümlüler, taraf oldukları veya aracılık ettikleri işlemlerden, MASAK tarafından belirlenecek tutarı aşanları MASAK'a bildirmek zorundadırlar. Devamlı bilgi verme kapsamındaki işlem türleri, bilgilerin ne şekilde ve hangi sürelerde verileceği, kapsam dışında tutulacak yükümlüler ile uygulamaya ilişkin diğer usûl ve esaslar MASAK tarafından belirlenir.

- ***Bilgi ve Belge Verme Yükümlülüğü***

5549 sayılı Kanununun 7 nci maddesine göre; kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan kuruluşlar, MASAK ve denetim elemanları tarafından istenilecek her türlü bilgi, belge ve bunlara ilişkin her türlü ortamdaki kayıtları, bu kayıtlara erişimi sağlamak veya okunabilir hale getirmek için gerekli tüm bilgi ve şifreleri tam ve doğru olarak vermek ve gerekli kolaylığı sağlamakla sorumludur.

Kendilerinden talepte bulunulanlar savunma hakkına ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla, özel kanunlarda yazılı hükümleri ileri sürerek bilgi ve belge vermekten kaçınamazlar.

- ***Muhafaza ve İbraz Yükümlülüğü***

5549 sayılı Kanununun 8 inci maddesine göre; yükümlüler, anılan Kanunla getirilen yükümlülüklerle ve işlemlerine ilişkin her türlü ortamdaki; belgeleri düzenleme tarihinden, defter ve kayıtları son kayıt tarihinden, kimlik tespitine ilişkin belgeleri ise son işlem tarihinden itibaren sekiz yıl süreyle muhafaza ve istenmesi halinde yetkililere ibraz etmekle yükümlüdür.

- ***Uyum Programı Oluşturulması veya Münhasıran Uyum Görevlisi Atanması Yükümlülüğü Bulunmayan Yükümlülerin Sorumlulukları***

Uyum Yönetmeliğinin “Uyum programı oluşturma veya münhasıran uyum görevlisi atama yükümlülüğü bulunmayan yükümlülerin sorumlulukları” başlıklı 32/A maddesinde;

Tedbirler Yönetmeliğinin 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (k), (n), (s), (ş), (t) ve (u) bentlerinde sayılan yükümlüler, Kanun ve Kanun uyarınca çıkarılan yönetmelik ve tebliğlerle getirilen yükümlülüklerle uyumu sağlamak amacıyla eğitim, gözetim, ulusal risk değerlendirmesi kapsamında belirlenen riskleri de dikkate almak suretiyle risklerin belirlenmesi ile risklerin takibi ve azaltılması için izleme ve kontrol çalışmalarını yürütürler ve bu kapsamda gerekli tedbirleri alırlar.” hükmü yer almaktadır.

- ***Şüpheli İşlem Bildirimi Yükümlülüğü***

Şüpheli işlem bildirimini, aklama ve terörizmin finansmanı suçlarıyla mücadelenin en önemli unsurlarındandır. Şüpheli işlem bildirimini, yükümlüler ile mali istihbarat biriminin (MASAK) işbirliğiyle, aklama ve terörizmin finansmanı faaliyetlerinin tespit edilebilmesini ve önlenilmesini amaçlamaktadır. Şüpheli işlem, 5549 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında ve Tedbirler Yönetmeliğinin 27 nci maddesinin birinci fıkrasında tanımlanmış olup, şüpheli işlem bildiriminin usul ve esasları Tedbirler Yönetmeliğinin 27 ila 30 uncu maddelerinde ve 13 Sıra No.lu MASAK Genel Tebliğinde düzenlenmiştir.

Şüpheli işlem; yükümlüler nezdinde veya bunlar aracılığıyla yapılan veya yapılmaya teşebbüs edilen işleme konu malvarlığının; yasa dışı yollardan elde edildiğine veya yasa dışı amaçlarla kullanıldığına, bu kapsamda terörist eylemler için ya da terör örgütleri, teröristler veya terörü finanse edenler tarafından kullanıldığına veya bunlarla ilgili ya da bağlantılı olduğuna dair herhangi bir bilgi, şüphe veya şüpheliyi gerektirecek bir hususun bulunması halidir.

“Şüpheli”, işleme konu fon veya malvarlığının yasadışı kaynaktan elde edilmiş olabileceği veya yasadışı bir amaçla kullanılacağı konusunda işlemi gerçekleştiren ve/veya aracılık edenlerde oluşacak, sübjektif bir durumu ifade etmektedir. Yükümlü sübjektif değerlendirmelerini, algı ve sezimleri, işlemin yapılması sırasında müşterinin davranışları, müşteri ile ilgili olarak daha önce elde edilen bilgiler, yapılan işlemin ve işlem tutarının müşterinin mali profili ile uyumu ve diğer unsurları dikkate alarak oluşacak kanaatine göre belirlemektedir.

Şüpheli bir işlemle karşılaşıldığında, işlem hakkında yetki ve imkânlar ölçüsünde araştırma yapıldıktan sonra, edinilen bilgi ve bulgular çerçevesinde, Şüpheli İşlem Bildirim Formu (ŞİB formu) doldurulmak suretiyle MASAK’a şüpheli işlem bildiriminde bulunulması gerekmektedir.

Şüpheli işlemler, herhangi bir parasal sınır gözetmeksizin MASAK’a bildirilir. Şüpheli işlemlerin devamlı bilgi verme kapsamında bildirilmiş olması şüpheli işlem bildirim yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.

Şüpheli işlem kavramında geçen işlem ifadesi tek bir işlem ile sınırlı olmayıp, birden çok işlemi kapsayabilir. Birden çok işlem bir arada ele alınarak değerlendirildiğinde şüphe arz eden işlemler için tek bir ŞİB formu düzenlenir.

Ayrıca, yükümlüler, Başkanlığa şüpheli işlem bildiriminde bulunulduğunu, yükümlülük denetimi ile görevlendirilen denetim elemanları ile yargılama sırasında mahkemeler dışında, işleme taraf olanlar dâhil hiç kimseye açıklayamazlar.

c) Yükümlülük Denetimi Faaliyetleri

Yükümlülerin yükümlülüklerle uyum durumu, yükümlülük denetimleri ile tespit edilmekte olup, yükümlülüklerle aykırı davranışlar hakkında idari ve adli yaptırımlar uygulanmaktadır.

5549 sayılı Kanununun 11 inci maddesinde düzenlenen “yükümlülük denetimi”; yükümlülerin yükümlülüklerle uyum durumunu tespit amacıyla yapılan “yükümlülüklerle uyum denetimi” ve yükümlülük ihlallerinin tespiti amacıyla yapılan “yükümlülük ihlal incelemesi” olmak üzere ikiye ayrılmıştır.

Yükümlülüklerle uyum denetimi bir uygunluk denetimi olup, yükümlünün faaliyetlerinin mevzuata uygunluğunun ve etkinliğinin belirlenmesidir. Yükümlülüklerle uyum denetimi; münferiden veya bir denetim programı kapsamında yapılabilir.

Yükümlülük ihlal incelemesi ise, yükümlülük ihlalinde bulunulup bulunulmadığının, ihlalin bulunması halinde ihlal türü, sayısı, tarihi ve sorumlularının tespitine yönelik bir denetimdir.

Yükümlülük denetimi, 5549 sayılı Kanununun 2 nci maddesinde sayılan denetim elemanları olan Başkanlığımızda istihdam edilen Hazine ve Maliye Uzmanları, Vergi Müfettişleri, Gümrük ve Ticaret Müfettişleri, Bankalar Yeminli Murakıpları, Hazine Kontrolörleri, Sigorta Denetleme Uzman ve Aktüerleri, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu ve Sermaye Piyasası Kurulu Uzmanları ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Denetçileri ve Uzmanları vasıtasıyla yerine getirilir.

Yükümlülük denetimiyle görevlendirilen denetim elemanları, 5549 sayılı Kanun kapsamında kamu kurum ve kuruluşları da dâhil gerçek ve tüzel kişilerden ve tüzel kişiliği olmayan

kuruluşlardan her türlü bilgi, belge ve kanunî defterleri istemeye ve bunlar nezdinde her türlü evrak ve kayıtları incelemeye, ilgililerden yazılı ve sözlü bilgi almaya yetkili olup ayrıca diğer kanunların kendilerine verdiği yetkileri de kullanır.

Ayrıca denetim elemanlarının, kendi görev alanlarına ilişkin olarak kurumlarınca verilen görevleri yaparken tespit ettikleri yükümlülük ihlallerini Başkanlığımıza bildirmeleri gerekmektedir.

Yükümlülük denetimi neticesinde denetim elemanları tarafından düzenlenerek Başkanlığımıza sunulan raporlar, belirlenen rapor standartlarına uygunluk ve hukuki ya da maddi hata bulunup bulunmadığı yönünden değerlendirilir. Yapılan değerlendirme sonucuna göre işlem tesis edilir. İhlal tespit edilen işlemler için ihlalin mahiyetine göre idari para cezası (İPC) kesilir veya konu Cumhuriyet Başsavcılıklarına intikal ettirilir.

d) Yükümlülük İhlallerine İlişkin Yaptırımlar

Yükümlüler nezdinde yapılan denetimler sonucunda, 5549 sayılı Kanununun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasına göre; müşterinin tanınması yükümlülüğü, devamlı bilgi verme yükümlülüğü ve şüpheli işlem bildirim yükümlülüğünün ihlallerinin tespiti halinde, başkanlığımız tarafından her bir işlem için ayrı ayrı kanunda belirtilen İPC tutarları yeniden değerlendirilerek artırılmış olarak uygulanır.

Bu kapsamda, 5549 sayılı kanununun 13 üncü maddesi doğrultusunda her bir ihlal için 2022 yılında uygulanacak İPC tutarları ve üst tutarları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

İlgili Kanun Maddesi	Tek Bir İhlal İçin İPC (TL)	İPC Tutarı Üst Limiti (TL)
Yükümlü (5549 sayılı Kanununun 3 ve 6 ncı maddeleri)	40.860	5.448.000
Yükümlü (5549 sayılı Kanununun 4/1 maddesi)	68.100	5.448.000

Tablo 1: 2022 Yılı İPC Tutarları

B) 6415 SAYILI TERÖRİZMİN FİNANSMANININ ÖNLENMESİ HAKKINDA KANUN VE İLGİLİ MEVZUAT KAPSAMINDA FOBİM'LERİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

1999 tarihli Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşmenin ve Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin terör ve terörizmin finansmanı ile mücadeleyle ilişkin kararlarının uygulanması, terörizmin finansmanı suçunun düzenlenmesi ve malvarlığının dondurulmasına ilişkin usul ve esasların belirlenmesi amacıyla 6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun 16 Şubat 2013 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Anılan Kanunun uygulanmasına yönelik olarak; terör ve terörizmin finansmanı ile etkin mücadele edilmesi kapsamında; malvarlığının dondurulması kararlarının alınması, icrası, kaldırılması, dondurulan malvarlığının yönetimi ve denetimine ilişkin usul ve esasları düzenlemek amacıyla Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanunun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik ise 31 Mayıs 2013 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Terörizmin finansmanı ile mücadele amacıyla ülkemizde, 6415 sayılı Kanun ile birlikte bir önleyici tedbir olarak malvarlığı dondurma mekanizması ihdas edilmiştir.

6415 sayılı Kanun ve Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanunun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'te geçen, "Malvarlığı, Fon ve Malvarlığının Dondurulması" tanımları aşağıdaki gibidir:

Malvarlığı: Kanunda "bir gerçek veya tüzel kişinin mülkiyetinde veya zilyetliğinde bulunan ya da doğrudan veya dolaylı olarak kontrolünde olan fon ve gelir ile bunların birbirine dönüştürülmesinden hâsıl olan menfaat ve değer",

Yönetmelikte ise "bir gerçek veya tüzel kişinin kısmen veya tamamen mülkiyetinde veya zilyetliğinde bulunan ya da doğrudan veya dolaylı olarak kontrolünde olan fon ve her türlü gelir ile bunların birbirine dönüştürülmesinden hâsıl olan menfaat ve değer" şeklinde ifade edilmiştir.

Fon: Kanunda "para veya değeri para ile temsil edilebilen taşınır veya taşınmaz, maddi veya gayri maddi her türlü mal, hak, alacak ile bunları temsil eden her türlü belge",

Yönetmelikte ise "her ne suretle elde edilmiş olursa olsun para veya değeri para ile temsil edilebilen banka kredisi, banka ve seyahat çeki, havale, menkul kıymet, hisse senedi, teminat, tahvil, bono, poliçe, kredi mektubu ve benzeri kıymetler ile taşınır veya taşınmaz, maddi veya gayri maddi, her türlü mal, hak, alacak ve bunlar üzerinde bir mülkiyet hakkını veya menfaati tevsik ve temsil eden elektronik veya dijital ortamdakiler de dâhil olmak üzere her türlü belge" olarak tanımlanmıştır.

Malvarlığının Dondurulması: Kanunda "Malvarlığının ortadan kaldırılmasının, tüketilmesinin, dönüştürülmesinin, transferinin, devir ve temlik edilmesinin ve sair tasarrufi işlemlerin önlenmesi amacıyla, malvarlığı üzerindeki tasarruf yetkisinin kaldırılması veya kısıtlanması",

Yönetmelikte ise "Malvarlığının ortadan kaldırılmasının, tüketilmesinin, dönüştürülmesinin, transferinin, devir ve temlik edilmesinin ve sair tasarrufi işlemlerin önlenmesi amacıyla, malvarlığı üzerindeki tasarruf yetkisinin tamamen kaldırılması veya Kanunun 13 üncü maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarında yapılmasına izin verilen işlemler çerçevesinde kısıtlanması" şeklinde ifade edilmiştir.

Söz konusu Kanunun 5 inci maddesi kapsamında, BMGK'nın 1267/1989/2253 ve 1988 sayılı kararları ve bu kararlara dayanılarak çıkarılan müteakip kararlar ile listelenen kişi, kuruluş veya

organizasyonların tasarrufunda bulunan malvarlığının dondurulması kararları Cumhurbaşkanı'nın Resmi Gazete'de yayımlanan kararıyla gecikmeksizin uygulanmaktadır.

Yine aynı Kanunun 6 ncı maddesi kapsamında, bir yabancı devlet hükümeti tarafından bir kişi, kuruluş veya organizasyonun tasarrufunda bulunan malvarlığının dondurulmasına ilişkin olarak Türkiye'den talepte bulunulması halinde, Değerlendirme Komisyonunca değerlendirilen talep Cumhurbaşkanı tarafından karara bağlanır.

Ayrıca anılan Kanunun 7 nci maddesi kapsamında, Kanun'un 5 inci ve 6 ncı maddelerinde düzenlenen hususlar dışında, mahkemelerce terör örgütü olduğuna kesin olarak karar verildikten sonra Kanun'un 3 üncü ve 4 üncü maddeleri kapsamına giren fiilleri gerçekleştirdiği hususunda makul sebeplerin varlığına istinaden kişi, kuruluş veya organizasyonların Türkiye'de bulunan malvarlığının dondurulmasına ve bu makul sebeplerin ortadan kalkması hâlinde malvarlığının dondurulmasının kaldırılmasına Değerlendirme Komisyonunun önerisi üzerine Hazine ve Maliye Bakanı ile İçişleri Bakanı tarafından birlikte karar verilebilir.

6415 Sayılı Kanunun 5, 6 ve 7 nci Maddeleri Kapsamında Listelenen Kişi, Kuruluş veya Organizasyonların Tasarrufunda Bulunan Malvarlığının Dondurulması

6415 sayılı Kanunun 11'nci maddesinin birinci fıkrasında, anılan Kanun hükümlerine göre alınan malvarlığının dondurulması ve bu kararın kaldırılmasına ilişkin kararların Resmî Gazete'de yayımlanacağı, bu kararların yayımı tarihinde, hakkında malvarlığının dondurulması kararı verilen ilgili kişi ve kuruluşa tebliğ edilmiş sayılacağı hüküm altına alınmıştır.

Ayrıca malvarlığının dondurulması kararı Resmî Gazete'de yayımlandıktan sonra MASAK Başkanlığı tarafından ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile banka ve diğer mali kuruluşlara bildirilir. 6415 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin dört ve beşinci fıkraları ile Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin "Malvarlığının Dondurulması Kararlarının İcrası" başlıklı 14 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkraları uyarınca; malvarlığının dondurulması kararının MASAK Başkanlığının talebi üzerine 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 128 inci maddesinin üçüncü ila yedinci fıkralarında belirtilen usule uygun olarak gecikmeksizin yerine getirilmesi ve **malvarlığının dondurulması kararının yerine getirilmesi talebinde bulunan** gerçek ve tüzel kişiler ile kamu kurum ve kuruluşlarının; nezdinde, dondurma kararı verilen kişilere ait malvarlığı kaydı **bulunuyor ise** gerekli işlemleri yaparak dondurulan malvarlığına ilişkin bilgilerin **talep (bildirim) tarihinden itibaren yedi gün içinde** MASAK Başkanlığına bildirmesi gerekmektedir.

6415 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasında, dondurulmasına karar verilen malvarlığının yönetiminin, ilgili gerçek veya tüzel kişiye ait olduğu, ancak 13 üncü maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarındaki işlemler hariç olmak üzere, **malvarlığı dondurulan kişilerin, bu malvarlığının ortadan kaldırılmasına, tüketilmesine, dönüştürülmesine, transferine, devir ve temlik edilmesine veya sair tasarruflara yönelik işlemlerde bulunamayacağı, malvarlığının dondurulması kararının yerine getirilmesi talebinde bulunan gerçek ve tüzel kişiler ile kamu kurum veya kuruluşlarının da bu tür işlemlerin gerçekleştirilmesini sağlayamayacağı ve kolaylaştıramayacağı;** aynı maddenin ikinci fıkrasında malvarlığını dondurulan gerçek kişinin ve bakmakla yükümlü olduğu yakınlarının asgari geçimlerini sağlamak veya ticari işletmeler ve diğer tüzel kişilerin faaliyetlerine devam edebilmelerini temin etmek üzere çeşitli işlemlerin Başkanlığın izniyle yapılabileceği hüküm altına alınmıştır.

4) TERÖRİZMİN FİNANSMANI İLE MÜCADELEDE FOBİM'LERİN DİKKAT ETMELERİ GEREKEN HUSUSLAR VE ÖRNEK VAKALAR

A) RİSKLERE İLİŞKİN ULUSAL VE ULUSLARARASI MEVZUATTA YER VERİLEN GENEL GÖSTERGELER VE ŞÜPHELİ İŞLEM TİPLERİ

a) Risk Sınıflandırması

Yükümlülerin sundukları hizmetlerden, terörizmin finansmanı amacıyla yararlanılması ya da yükümlülerin Kanun ve Kanun uyarınca çıkarılan yönetmelik ve tebliğlerle getirilen yükümlülüklere tam olarak uymamaları gibi nedenlerle yükümlülerin ya da yükümlü çalışanlarının maruz kalabilecekleri mali ya da itibari zarar ihtimali terörizmin finansmanı kapsamındaki düzenlemelere uyumsuz olarak yürütülecek faaliyetlerin riski olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu kapsamda risk yönetiminin temel amaçları ise, terörizmin finansmanına ilişkin maruz kalılabilecek risklerin tanımlanması, derecelendirilmesi, değerlendirilmesi ve azaltılmasının sağlanmasıdır. Söz konusu parametrelerin doğru bir şekilde uygulanması ve buna ilişkin süreçlerin doğru bir şekilde tasarlanması, finansal kuruluşların, müşterilerini izleme ve kontrole tabi tutabilmelerini sağlayarak potansiyel riskleri yönetmelerine imkân sağlamaktadır.

FATF rehberlerinde ve ulusal mevzuatımızda, finansal kuruluşların terörizmin finansmanı ile ilişkili maruz kalabileceği risk türlerine yönelik olarak genellikle, “Müşteri Riski”, “Hizmet Riski” ve “Ülke Riski” şeklinde üçlü bir sınıflandırma kullanıldığı görülmektedir.

- *Müşteri Riski*

Müşteri riski kavramı ile; müşterinin faaliyet gösterdiği iş kolunun, yoğun nakit kullanımı, yüksek değerli malların alım satımı veya uluslararası fon transferlerinin kolayca gerçekleştirilmesine imkân vermesi; müşterinin ya da müşteri adına veya hesabına hareket edenlerin, terörizmin finansmanı amacıyla hareket etmesi sebebiyle yükümlülerin karşılaşılabilecekleri riskler anlaşılmalıdır.

Müşterilerin sahip olduğu potansiyel terörizmin finansmanı risklerinin belirlenmesi, genel risk profilinin oluşturulmasında oldukça önem arz etmektedir. Yükümlülerce buna ilişkin yapılacak değerlendirmeler sonucunda belli ölçütler kapsamında risk skoru belirlenerek gerek müşteri ediniminde gerekse müşterilere uygulanacak izleme ve kontrol faaliyetlerinin belirlenmesinde söz konusu skorlama bir parametre olarak kullanılabilir. Risk skorlamasına dayanak gösterecek parametreler ise genel itibariyle müşterinin demografik özelliklerine ilişkin bilgiler, müşterinin mesleği, ticari faaliyetleri, uyruğu, ikamet bölgesi, mali profili, vs. olarak örneklendirilebilir.

- *Hizmet Riski*

Hizmet riski kavramından; yüz yüze yapılmayan işlemler, özel bankacılık, muhabir bankacılık gibi hizmetler veya elektronik para, kripto para gibi gelişen teknolojiler kullanılarak sunulacak yeni ürünler kapsamında yükümlülerin maruz kalabilecekleri risk anlaşılabilir.

Yeni sunulacak ürün ve hizmetlerin terörizmin finansmanı amacıyla kullanılabilmesi ihtimaline yönelik olarak, öncesinde risk bazlı yaklaşımla değerlendirilmesi, bu değerlendirme sürecine uyum biriminin de dahil olması, söz konusu ürün ve hizmetler hayata geçirildikten sonra, aynı

kapsamda meydana gelen etkilerin de risk temelli yaklaşım çerçevesinde izlenmesi gerekmektedir.

- Ülke Riski

Ülke riski kavramından ise, terörizmin finansmanının önlenmesi konusunda yeterli düzenlemelere sahip olmayan, bu suçlarla mücadele konusunda yeterli düzeyde işbirliği yapmayan veya yetkili uluslararası kuruluşlarca bir takım parametreler kapsamında riskli kabul edilen ülkelerin vatandaşları, şirketleri ve mali kuruluşları ile girilecek iş ilişkileri ve yapılacak işlemler sebebiyle yükümlülerin maruz kalabilecekleri riskler anlaşılabilir.

Yüksek riskli olarak nitelendirilmesi gereken bölgelere ilişkin ise üzerinde görüş birliğine varılmış bir tanımlama mevcut bulunmamakla birlikte, terörizmin finansmanı ile mücadele alanında gerek mevzuat düzenlemeleri gerekse kontrol, izleme ve takip süreçleri yetersiz olarak değerlendirilen ülkelerle bağlantılı müşteri, iş ve işlemlerinin risk bazlı yaklaşım çerçevesinde yürütülmesi ve bunlara ilişkin olarak izleme ve kontrol faaliyetlerinin artırılarak, sıkılaştırılmış tedbirlerin uygulanması gerekmektedir.

b) Terörizmin Finansmanı Kapsamında FOBİM'lere Yönelik Şüpheli İşlem Tipleri

Terör örgütleri ile irtibatından şüphelenilen kişiler veya riskli ülkelerle gerçekleştirilen işlemlere ilişkin Başkanlığımızca belirlenen şüpheli işlem tiplerine aşağıda yer verilmiştir:

- ❖ Müşteri hakkında bir terör örgütüne iltisaklı / irtibatlı olduğuna dair medyada menfi haberler çıkmış olması.
- ❖ Bir terör örgütü ile bağlantılı olduğu bilinen gerçek ve tüzel kişiler adına yükümlü nezdinde işlem gerçekleştirilmesi.
- ❖ Müşterilerin, bir terör örgütü ile bağlantılı kişi veya kuruluşlar ile ticari ya da başkaca bir ilişkisinin bulunması.
- ❖ Riskli ülkelere yerleşik gerçek ve tüzel kişiler ile kıymetli taş ve maden ithali ya da ihracı gerçekleştirilmesi.
- ❖ Üçüncü kişilerce kıymetli madenlerin değişimi yapılarak, terörizm ve kaçakçılığın yoğun olarak görüldüğü veya vergi cenneti olarak bilinen ve müşteriyle açık iş bağlantısı olmayan ülkelere müşteri adına fon transfer edilmesi.
- ❖ Riskli ülkelere yerleşik gerçek ve tüzel kişilere taşınmaz satışı gerçekleştirilmesi.
- ❖ Mutat olmayan şekilde kısa süreli olarak kiralama yapılmak istenilmesi.
- ❖ Müşterinin ilgili ülke veya bölgede ikamet edip etmediğine bakılmaksızın, işlemlerin riskli ülkelere gelen fonlarla yapıldığına dair emarelerin olması.
- ❖ Türkiye'deki vize süresi sona ermiş olan yabancı şahısların işlem yapmak istemesi.

B) VAKA ÖRNEKLERİ

Örnek 1:

Başkanlığımıza bir emlak şirketinden intikal eden şüpheli işlem bildirimine göre,

Yabancı uyruklu bir şahsın (A Şahsı), yanında küçük bir çanta ile emlak acentesine gelerek İstanbul Bakırköy’de bir apartman dairesi kiralamak istediğini söylediği, kendisine şirket yetkilisi tarafından süre, fiyat aralığı ve dairenin özelliklerine dair sorular sorulduğu, yabancı müşterinin kiralama süresi hakkında tutarsız şeyler söylediği, hal ve hareketlerinde olağan dışı bir tedirginlik ve gerginlik gözleendiği, sürekli yüzünün terlediği, yanındaki çantayı elinden bırakmadığı, çantaya anormal bir ihtimam gösterdiği, yabancı uyruklu şahsa Bakırköy’de kiralık bir dairenin gösterildiği ancak şahsın bu evi beğenmeyerek emlak ofisini terk ettiği bildirilmiştir. Emlak şirketi tarafından şahsa ev gösterildiği için adı ve soyadı ile adresinin yazılı olduğu bir form doldurtulduğu, burada yazılı ad soyad ve adres bilgilerinin Başkanlığımıza gönderilen şüpheli işlem bildiriminde belirtildiği anlaşılmıştır.

Başkanlığımızca başlatılan incelemede; A şahsının ad soyad ve adres bilgisi ile bir bankada hesabının olduğu tespit edilmiştir. Hesapta paraya rastlanılmamıştır ancak müşterini tanı ilkesi gereği banka tarafından alınan bilgilerde, şahsın yabancı kimlik numarası (YKN) ve telefon numarasına rastlanılmıştır.

A Şahsının YKN.si ile Başkanlığımızca yapılan araştırmada; bir ödeme kuruluşu aracılığıyla 2019-2022 yılları arasında yurt dışından 26 gerçek kişi tarafından şahsa 34 işlemde 54.000.-USD tutarında para transferi yapıldığı tespit edilmiştir. Bu kişiler arasında kimlik bilgileri tespit edilebilen Türk uyruklu 2 kişinin silahlı terör örgütüne üye olmaktan suç kaydının bulunduğu görülmüştür. Bu bilgiler terörizmin finansmanı şüphesi nedeniyle EGM’ye gönderilmiştir.

EGM tarafından yapılan teknik takip sonucunda A Şahsının telefon görüşmelerinde çatışma bölgelerinden Ülkemize kaçak olarak gireceği anlaşılan bir kişiden bahsedildiği ve bu kişiye A Şahsı tarafından parasal yardım edilmesinin istendiği anlaşılmıştır. EGM tarafından yapılan operasyon sonucu şüpheli şahıslar yakalanmış ve tüm bu tespitler birleştirilerek şahıslar hakkında Cumhuriyet Başsavcılığınca soruşturma başlatılmıştır.

Örnek 2:

Başkanlığımıza bir kargo şirketinden intikal eden şüpheli işlem bildirimine göre,

K isimli bir müşterinin kitap olarak teslim etmek istediği kargoya ait 200.-TL tutarındaki bedelin ödenmesi esnasında K isimli müşterinin üzerinde sistemsel bloke bulunması sebebiyle işlem gerçekleştirilmemiş ve K isimli müşteri kargo şirketinin ofisini terk etmiştir. Kargo şirketi tarafından yapılan tetkikte, K hakkında terör örgütü ile bağlantılı olduğu gerekçesiyle 2021 yılında malvarlığı dondurma kararı alındığı ve bu sebeple TCKN.si üzerinde bloke bulunduğu anlaşılmıştır. Kargo şirketinin Bay K hakkında geçmişe dönük yaptığı araştırmada ise; 2020 yılında 3 defa daha kargo göndericisi olarak kaydının bulunduğu, alıcının ise her seferinde Ankara’da bulunan Bay D olduğu, ancak söz konusu kargoların alıcı adresinde Bay V isimli şahsa teslim edildiği görülmüştür. Durum detaylı açıklamalarla Başkanlığımıza bildirilmiştir.

Başkanlığımızca gönderici Bay K, alıcı Bay D ve teslim alan Bay V hakkında yapılan araştırmada, Bay K hakkında silahlı terör örgütüne üye olmaktan, Bay V hakkında terör örgütüne yardımdan suç kayıtlarına rastlanılmış, Bay V'nin kardeşi olduğu anlaşılan Bay D hakkında ise suç kaydına rastlanılmamıştır.

Kargoların göndericisi, alıcısı ve teslim alıcısı olan şahıslar hakkında Başkanlığımız kayıtları kullanılarak yapılan araştırma sonuçları daha ayrıntılı araştırma yapılması amacıyla EGM ile paylaşılmıştır.

Örnek 3:

Başkanlığımıza kurumsal bir kuyumculuk şirketinden intikal eden şüpheli işlem bildirimine göre;

Mağazalarına gelen yabancı uyruklu Bay X'in ilk gün 100 gramlık 1 külçe altın bozdurduğu, ardından 3 gün boyunca satış işlemini tekrar ettiği, ancak 3. gün satış işlemi esnasında mağaza içerisinde yabancı dilde çok sinirli telefon görüşmeleri gerçekleştirdiği ve bilinen çatışma bölgelerinin isimlerinin telefon konuşmasında geçtiği bildirilmiştir.

Başkanlığımızca yabancı uyruklu Bay X hakkında yapılan araştırmada, banka hesabına altın bozdurulan günlerde yüksek tutarlarda nakit yatırma işlemi gerçekleştirildiği, söz konusu tutarların internet bankacılığı işlemleriyle Bay Y isimli şahsa gönderildiği, Bay Y'nin de bu tutarları küçük parçalar halinde 12 ayrı gerçek kişiye transfer ettiği tespit edilmiştir.

Bu 12 gerçek kişinin suç kayıtları araştırıldığında 10'u hakkında silahlı terör örgütüne üye olma ve benzeri suçlar kapsamında suç kayıtları bulunduğu, kalan 2 kişinin ise aile fertlerinde silahlı terör örgütüne üye olmaktan mahkumiyet alan kişiler bulunduğu anlaşılmıştır.

Başkanlığımızca yapılan araştırma sonuçları daha ayrıntılı çalışma yapılması amacıyla EGM ile paylaşılmıştır.

Örnek 4:

Bir kargo şirketi tarafından yapılan şüpheli işlem bildiriminde; defter olarak beyan edilen bir gönderi içerisinde 5.000.-EUR nakit paranın çıktığı tespit edilmiştir.

Kargonun/paranın alıcısı hakkında Başkanlığımızca yapılan araştırmada; şahsın kendisine ait bir suç kaydı bulunmadığı ancak kardeşinin silahlı terör örgütü üyeliğinden hakkında mahkumiyet kararı bulunduğu anlaşılmıştır.

Kargonun/paranın göndericisi hakkında Başkanlığımızca yapılan araştırmada ise; şahsın suç kaydının bulunmadığı, ancak kargoyu gönderdiği tarihten 1 gün önce banka hesabına 5.000.-EUR tutarında paranın bir gerçek kişi tarafından yatırıldığı, yatıran şahsın ise bir kuyumcu olduğu ve hakkında havaladar olduğuna dair istihbari bilgi bulunduğu anlaşılmıştır.

Şahıslar hakkında Başkanlığımızca yapılan araştırma sonuçları daha ayrıntılı araştırma yapılması amacıyla EGM ile paylaşılmıştır.

5) SONUÇ

Terör örgütlerinin diğerk organize suç örgütlerinden farklı olarak kuruluş gayeleri parasal bir kazanç sağlamak olmayıp, örgütsel ve ideolojik faaliyetlerini gerçekleştirebilmek için mali desteğe ihtiyaç duydukları tabiidir. Terör, uluslararası barış ve güvenliğe yönelik büyük bir tehdit teşkil etmektedir ve motivasyonu ne olursa olsun; nerede, ne zaman ve kim tarafından işlenirse işlensin hiçbir terör faaliyeti meşru görülemez. Türkiye, küresel bir karapara aklama karşıtı ve terörizmin finansmanı ile mücadele organı olan Mali Eylem Görev Gücü'nün (FATF) de bir üyesidir. Türkiye, FATF tavsiyelerine bütünüyle riayet etmek için terörizmin finansmanı ile mücadele konusunda mevzuatını ve uygulamalarını sürekli gözden geçirmektedir. Bununla birlikte, terörizmin, Türkiye Cumhuriyeti ulusal güvenliği için en önemli tehdit olduğu düşünülürse, "Terörizmin Finansmanı" da aynı öneme sahip bir ulusal güvenlik meselesidir.

Ülkemizde yıllardır süregelen terör örgütlerinin faaliyetleri ve güvenlik güçlerimizin mücadelesi, bu örgütler için mali destek alma metotlarında değışim ve dönüşümü de beraberinde getirmiştir. Özellikle 2000'ler sonrası gelişen teknoloji ve finansal işlemlerin giderek dijitalleşmesi bir yandan yeni araçlar oluştururken bir yandan da finansmana konu paranın denetimine ilişkin yeni sorumluluklar oluşturmuştur. Bu sorumluluğun ve denetimin ülke için en önemli paydaşı ise, mevzuatımızda da "Yükümlüler" olarak belirtilen, finansal kuruluşlar ile finansal olmayan belirli iş ve meslekler, faaliyet alanları ve verdikleri hizmetlerden dolayı teröristler ve terörizmi finanse edenler tarafından aracı olarak kullanılabilme ihtimali olan kuruluşlardır.

Bu kapsamda, ülkemiz için tehdit oluşturan terör örgütleri ve terörizmin finansmanı suçunun önlenmesi bağlamında 5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun ve 6415 Sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun ile alt düzenlemelerinde "Yükümlüler" olarak belirtilen kuruluşların bu kapsamındaki görev ve sorumlulukları terörizmin finansmanı ile mücadelede büyük önem arz etmektedir.